

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXLVII. ad annum CCCCI.

Parisiis, 1644

Canones Concilii Sardicensis, Ex interpretatione Dionysii Exigui.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15256

* vituperationem, vel contemptum

propter paucorum impudentiam, diuinum & in primis venerandum sacerdotii nomen in * damnationem incurrisse. Si quis ergo praeter ea quae omnibus vita sunt, ausus fuerit, studens fastui magis & arrogantiae seruire, quam Deo placere, aliquid aliud agere: sciat iam se criminis reum, ac defensionis obnoxium constituere, & episcopatus honorem ac dignitatem amittere. Omnes responderunt: Decet, & placet nobis haec sententia.

Porro autem hoc quoque illic erit maxime notum & re ipsa obseruatum, si vnusquisque nostrum, qui sumus prope vias publicas seu canale constituti Episcopi, cum viderit Episcopum, quaerat causam transitus, & quo pergat: & si eum quidem in castra proficiscentem inuenit, quaerat conditiones, quae superius propositae sunt: & si euocatus veniat, ei abeunti nihil impedimenti fiat: sin autem ostentationis gratia, quemadmodum vestrae dilectioni superius dictum est, vel propter aliquorum postulata in castra festinat; nec literis eius subscribat, nec cum eo communicet. Omnes dixerunt: Hoc quoque decernatur.

νάκις διὰ τῶν ὀλίγων ἀναρχωπῶν τὸ θεῖον & σεβασμιώτερον ὄνομα τῆς ἱερωσύνης εἰς κατάγνωσιν ἐληλυθέναι. εἰ πίνω τις ἄρα τὰ πᾶσι δόξαντα πολμήσοι, ἀουδαζῶν πύφω μᾶλλον καὶ ἀλαζονεία, ἢ τῶν θεῶν δόξασαι, ἐσθόν τι διαπεράξασθαι ἢ δὴ γνωσεῖτο ἐκκλησιαστικῆς ἀπολογίας ἑαυτὸν ὑποβάθρων * καθίσταν, καὶ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἀλλοτρίων τῆς ἐπισκοπῆς ἀποβάλλειν. ἅπαντες ἀπεκρίναντο πρὸς τὴν, καὶ δέσκει ἡμῖν ἡ τοιαύτη γνώμη.

* al. καθίσταν

Καὶ τὸ ἴδιον ἐκείθεν μάλιστα γνώριμον γινώσκεται, καὶ πληροφύεται, ἐὰν ἕκαστος ἡμετέρῳ ἐν ταῖς ἀγρόδοις ἢ τοῖς καναλίω καθιστώτων ἐπισκόπων, διασαμῆρος ἐπισκοπῶν, ἐπιζητοῖ τὴν αἴτιαν τῆς περὸδου, καὶ ποδὲν πορεύειν ποιεῖται. καὶ ἐὰν μὲν ἄρη αὐτὸν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀπόντα, ἐπιζητήσει τὰς ἀρτίους τὰς ἐπάνω περικειμένης. καὶ ἐὰν κεκληθῆται ἀφικνήται, ἀπόντι αὐτῷ μηδὲν ἐμπόδιον γίνωσκῶ. εἰ δὲ ἐπιδείξῃ χάριν, κατὰς περὶ ἑρπῆται τῆ ὑμετέρῃ ἀγάπῃ, ἢ διὰ τῶν ἀλλοτρίων ἀξιώσεως ἀουδαζῶν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, μήτε τοῖς γραμμασίην αὐτῶν ὑπογράψω, μήτε κοινωνεῖν τῷ τοιούτῳ. ἅπαντες εἶπον ὁμοθυμῶν καὶ τὸ ἴδιον.

CANONES
CONCILII SARDICENSIS,

Ex interpretatione Dionysii Exigui.

I.

OSIVS Episcopus dixit: Non minus mala consuetudo, quam perniciofa corruptela fun-

ANNO
 CHRISTI
 347.

ditus eradicanda est; ne cui liceat Episcopo de ciuitate sua ad aliam transfire ciuitatem. Manifesta est enim causa, qua hoc facere tentant; cum nullus in hac re inuentus sit Episcopus, qui de maiore ciuitate ad minorem transfiret. Vnde apparet, auaritiæ ardore eos inflammari, & ambitioni seruire, & vt dominationem agant. Si omnibus placet, huiusmodi perniciēs * sæuius & austerius vindicetur, vt nec laicam communionem habeat qui talis est. Responderunt vniuersi: Placet.

II.

Osus Episcopus dixit: Etiam si talis aliquis extiterit temerarius, vt fortassis excusationem afferens asseueret, quod populi literas acceperit; cum manifestum sit, potuisse paucos præmio & mercede corrumpi, eos qui sinceram fidem non habent, vt clamarent in Ecclesia, & ipsum petere viderentur Episcopum. Omnino has fraudes damnandas esse arbitror, ita vt nec laicam in fine communionem talis accipiat. Si vobis omnibus placet, statuite. Synodus respondit: Placet.

III.

Osus Episcopus dixit: Illud quoque necessario adiiciendum est, vt Episcopi de sua prouincia ad aliam prouinciam, in qua sunt Episcopi, non transeant: nisi forte a fratribus suis inuitati; ne videamur ianuam claudere caritatis. Quod si in aliqua prouincia aliquis Episcopus contra fratrem suum Episcopum litem habuerit; ne vnus e duobus ex alia prouincia aduocet Episcopum cognitorem. Quod si aliquis Episcoporum iudicatus fuerit in

aliqua causa, & putat se bonam causam habere, vt iterum Concilium renouetur; si vobis placet, sancti Petri Apostoli memoriam honoremus, vt scribatur ab his qui causam examinerunt, Iulio Romano Episcopo: & si iudicauerit renouandum esse iudicium, renouetur, & det iudices. Si autem probauerit talem causam esse, vt non refricentur ea quæ acta sunt; quæ decreuerit, confirmata erunt. Si hoc omnibus placet? Synodus respondit: Placet.

I V.

Gaudentius Episcopus dixit: Addendum, si placet, huic sententiæ, quam plenam sanctitate protulisti; vt cum aliquis Episcopus depositus fuerit eorum Episcoporum iudicio, qui in vicinis locis comorantur, & proclamauerit agendum sibi negotium in vrbe Roma: alter Episcopus in eius cathedra, post appellationem eius qui videtur esse depositus, omnino non ordinetur; nisi causa fuerit in iudicio Episcopi Romani determinata.

V.

In Græc. vi.

Ofius Episcopus dixit: Si contigerit in vna prouincia, in qua plurimi fuerint Episcopi, vnum forte remanere Episcopum; ille vero per negligentiam noluerit ordinare Episcopum, & populi conuenerint; Episcopi vicinæ prouinciæ debent illum prius conuenire Episcopum, qui in ea prouincia moratur: & ostendere, quod populi petant sibi rectorem; & hoc iustum esse, vt & * ipsi veniant, & cum ipso ordinent Episcopum. quod si conuentus literis tacuerit & dissimulauerit, nihilque rescripserit; satisfaciendum esse populis, vt veniant ex vicina

* ipse veniat,

ANNUS CHRISTI 347.
 prouincia Episcopi, & ordinent Episcopum.

VI.

^m Licentia vero danda non est ordinandi Episcopum aut in vico aliquo, aut in modica ciuitate, cui sufficit vnus presbyter: quia non est necesse ibi Episcopum fieri, ne vilescat nomen Episcopi & auctoritas. Non debent illi ex alia prouincia inuitati facere Episcopum, nisi aut in his ciuitatibus quæ Episcopos habuerunt; aut si qua talis, aut tam populosa est ciuitas, quæ mereatur habere Episcopum. Si hoc omnibus placet? Synodus respondit: Placet.

In Græco
 iugitur præcedenti.

VII.

Osus Episcopus dixit: Placuit autem, vt si Episcopus accusatus fuerit, & iudicauerint congregati Episcopi regionis ipsius, & de gradu suo eum deiecerint: si appellauerit qui deiectus est, & confugerit ad Episcopum Romanæ Ecclesiæ, & voluerit se audiri: si iustum putauerit, vt ^{*} renouetur iudicium, vel discussionis examen, scribere his Episcopis dignetur, qui in finitima & propinqua prouincia sunt, vt ipsi diligenter omnia requirant, & iuxta fidem veritatis definiant. Quod si is qui rogat causam suam iterum audiri, deprecatione sua mouerit Episcopum Romanum, vt de latere suo presbyterum mittat: erit in potestate Episcopi quid velit, & quid æstimet. Et si decreuerit mittendos esse, qui præsentibus cum Episcopis iudicent, habentes eius auctoritatem, a quo destinati sunt; erit in suo arbitrio. Si vero crediderit Episcopos sufficere, vt negotio terminum imponant; faciet quod sapientissimo consilio suo iudicauerit.

In Græc. v.

* renouetur
 examen.

VIII.

ANNO
CHRISTI
347.

In Gr. v. 11.

Osus Episcopus dixit: Importunitates, & nimia frequentia, & iniustæ petitiones fecerunt, nos non tantam habere vel gratiam, vel fiduciam, dum quidam non cessant ad comitatum ire Episcopi, & maxime Afri; qui (sicuti cognouimus) sanctissimi fratris & coepiscopi nostri Grati salutaria consilia spernunt atque contemnunt, ut non solum ad comitatum multas & diuersas Ecclesiæ non profuturas perferant causas, neque ut fieri solet, aut oportet, ut pauperibus, aut viduis, aut pupillis subueniatur; sed & dignitates sæculares, & administrationes quibusdam postulent. Hæc itaque prauitas olim non solum murmuraciones, sed & scandala excitat. Honestum est autem, ut Episcopi intercessionem his præstent, qui iniqua vi opprimuntur, aut si vidua affligatur, aut pupillus expolietur: si tamen * ista omnia hæc nomina iustam habeant causam, aut petitionem. Si ergo vobis, fratres carissimi, placet, decernite, ne Episcopi ad comitatum accedant, nisi forte hi, qui religiosi Imperatoris literis vel inuitati, vel euocati fuerint. Sed quoniam sæpe contingit, ut ad misericordiam Ecclesiæ confugiant, qui iniuriam patiuntur, aut qui peccantes, in exilio vel infulis damnantur, aut certe quamcumque sententiam excipiunt: subueniendum est his, & sine dubitatione petenda indulgentia. Hoc ergo decernite, si vobis placet. Vniuersi dixerunt: Placet, & constituatur.

IX.

In Gr. VIII.

Osus Episcopus dixit: Hoc quoque prouidentia vestra tractare debet; quia decreuistis, ne Epi-

ANNO
 CHRISTI
 347.

scoporum improbitas nitatur, vt ad comitatum per-
 gant. Quicumque ergo, quales superius memora-
 uimus, preces habuerint, vel acceperint; per diaco-
 num suum mittant: quia persona ministri inuidio-
 sa non est, & quæ impetrauerit, celerius poterit re-
 ferre. * Et hoc consequens esse videtur, vt de qua-
 libet prouincia Episcopi ad eum fratrem & coepi-
 scopum nostrum preces mittant, qui in metropoli
 consistit; vt ille & diaconum eius, & supplicationes
 destinet, tribuens commendatitias epistolas pari
 ratione ad fratres & coepiscopos nostros, qui in il-
 lo tempore in his regionibus & vrbibus morantur,
 in quibus felix & beatus Augustus rempublicam
 gubernat. Si vero habet Episcopus amicos in pala-
 tio, qui cupit aliquid (quod tamen honestum est)
 impetrare; non * prohibetur per diaconum suum
 rogare ac significare his, quos scit benignam inter-
 cessionem sibi absenti posse præstare *.

In Græc. ix.

*prohi-
 beatur

* si tamen
 opportu-
 num fue-
 rit.

X.

Qui vero Romam venerint, sicut dictum est, In Græc. est
 sanctissimo fratri & coepiscopo nostro Romanæ post. pars
 Ecclesiæ preces quas habent, tradant; vt & ipse Can. ix.
 prius examinet, si honestæ & iustæ sunt, & præstet
 diligentiam atque sollicitudinem, vt ad comitatum
 perferantur. Vniuersi dixerunt placere sibi, & ho-
 nestum esse consilium. * Alypius Episcopus dixit: Hæc pars
 Si propter pupillos & viduas, vel laborantes, qui in Græco
 causas non iniquas habent, susceperint peregrina- non habe-
 tionis incommoda, habebunt aliquid rationis: tur.
 nunc vero cum ea postulent præcipue, quæ sine in-
 uidia * hominum, & sine reprehensione esse non

* omniū,

possunt, non necesse est eos ire ad comitatum.

ANNO
CHRISTI
347.

XI.

In Gr. xx.

Gaudentius Episcopus dixit: Ea quæ salubriter
 * prouidistis, conuenientia & æstimationi omniũ,
 & Deo placitura & hominibus, tenere * hæcenus
 firmitatem possunt, si metus huic sententiæ con-
 iungatur. Scimus enim & ipsi, sæpissime propter
 paucorum impudentiam, religiosum sacerdotale
 nomen fuisse reprehensum. Si igitur aliquis contra
 omnium sententiam nisus voluerit ambitioni magis
 placere quam Deo; is debet scire, causis redditis,
 honorem dignitatemque se amissurum. Quod ita
 demum compleri poterit, si vnusquisque nostrum
 ° qui in canali constitutus est, cum progredientem
 Episcopum viderit, inquirat transitum eius, causas
 videat, quo tendat agnoscat: & si quidem eum in-
 uenerit ire ad comitatum, requirat & illud quod
 superius comprehensum est, * ne forte inuitatus sit,
 vt ei facultas eundi permittatur. Si vero vt supe-
 rius memorauit sanctitas vestra, propter desideria
 & ambitiones ad comitatum pergat: neque in literis
 eius subscribatur, neque in communionem recipia-
 tur. Si vobis placet, omnium sententia confirmari
 debet. Vniuersi dixerunt honestum esse, & place-
 re sibi hanc constitutionem.

* nisi in-
uitatus

XII.

Non est in
Græco.

Osius Episcopus dixit: Sed & moderatiõ neces-
 saria est, dilectissimi fratres, ne adhuc aliqui ne-
 scientes quid decretum sit in Synodo, subito ve-
 niant ad ciuitates eas quæ in canali sunt. Debet er-
 go Episcopus ciuitatis ipsius admonere eum, & in-
 struere,

ANNO
 CHRISTI
 347.

struere, vt ex eo loco diaconum suum mittat; ad-
 monitus ipse tamen redeat in parœciam suam.

XIII.

Osius Episcopus dixit^P: Et hoc necessarium ar- In Græc. x.
 bitror, vt diligentissime tractetis, si forte aut diues,
* admini- stratione aut scholasticus de foro, aut ex * administratore E-
 piscopus fuerit postulatus; vt non prius ordinetur,
 nisi ante & lectoris munere, & officio diaconi, aut
 presbyteri fuerit perfunctus; & ita per singulos gra-
 dus, si dignus fuerit, ascendat ad culmen episcopa-
 tus. Potest enim per has promotiones, quæ habebūt
 vtiq; prolixum tempus, probari qua fide sit, quave
 modestia, qua grauitate, & verecundia. Et si dignus
 fuerit probatus, diuino sacerdotio illustretur: quia
 conueniens non est, nec ratio vel disciplina pati-
 tur, vt temere & leuiter ordinetur aut Episcopus,
 aut presbyter, aut diaconus, qui neophytus est: ma-
 xime cum & magister gentium beatus Apostolus, 1. Timot. 3.
 b. 6.
 ne hoc fieret, denuntiasse & prohibuisse videatur;
 sed hi, quorum per longum tempus examinata sit
 vita, & merita fuerint comprobata. Vniuersi dixe-
 runt placere sibi hæc.

XIV.

Osius Episcopus dixit: Et hoc quoque statuere In Græc. xi.
 debetis; vt Episcopus, si ex alia ciuitate conuene-
 rit ad aliam ciuitatem, vel ex prouincia sua ad aliam
 prouinciam, & ambitioni magis quam deuotioni
 feruens, voluerit in aliena ciuitate multo tempore
 residere: forte enim euenit Episcopum loci non
 esse tam instructum, neque tam doctum; is vero qui
 aduenit, incipiat contemnere eum, & frequenter
Concil. Tom. 3. D

Concil. E-
liberin. c. 21

facere sermonem, vt dehonestet & infirmet illius personam; ita vt ex hac occasione non dubitet relinquere assignatam sibi ecclesiam, & transeat ad alienam: definite ergo tempus; quia & non recipi Episcopum, inhumanum est; & si diutius resideat, perniciosum est. Hoc ergo ne fiat, prouidendum est. Memini autem superiore Concilio fratres nostros constituisse, vt si quis laicus in ea, in qua commoratur ciuitate, tres Dominicos dies, id est, per tres septimanas non celebrasset conuentum, communionem priuaretur. Si ergo hæc circa laicos constituta sunt; multo magis Episcopum nec licet, nec decet, si nulla sit tam grauis necessitas quæ detineat, vt amplius a suprascripto tempore absens sit ab ecclesia sua. Vniuersi dixerunt placere sibi.

X V.

In Gr. xii.

Osus Episcopus dixit: Quia nihil prætermitti oportet; sunt quidam fratres & coepiscopi nostri, qui non in ea ciuitate resident, in qua videntur Episcopi esse constituti, vel quod paruam rem illic habeant, alibi autem idonea prædia habere cognoscuntur; vel certe affectione proximorum, quibus indulgeant: hætenus permitti eis oportet, vt accedant ad possessiones suas, & disponant vel ordinent fructum laboris sui; vt post tres Dominicas, id est, post tres hebdomadas, si morari necesse est, in suis potius fundis morentur. Aut si est proxima ciuitas, in qua est presbyter, ne sine ecclesia videatur facere diem Dominicum, illuc accedat: vt neque res domesticæ per absentiam eius detrimentum sustineant, & non frequenter veniendo ad ciuitatem, in qua

ANNO
 CHRISTI
 347.

Episcopus moratur, suspicionem iactantiæ & ambitionis euadat. Vniuersi dixerunt placere sibi.

XVI.

Osus Episcopus dixit: Hoc quoque omnibus In Gr. xiii. placeat, vt siue diaconus, siue presbyter, siue quis clericorum ab Episcopo suo communionem fuerit priuatus, & ad alterum perrexerit Episcopum; & scierit ille, ad quem confugit, eum ab Episcopo suo fuisse abiectum: non oportet vt ei communionem indulgeat. Quod si fecerit, sciat se conuocatis Episcopis causas esse dicturum. Vniuersi dixerunt: Hoc statutum & pacem seruabit, & concordiam custodiet.

XVII.

Osus Episcopus dixit: Quod me adhuc mouet, In Gr. xiv. reticere non debeo. Si Episcopus quis forte iracundus (quod esse non debet) cito & aspere commoueatur aduersus presbyterum, siue diaconum suum, & exterminare eum de Ecclesia voluerit; prouidendum est, ne innocens damnetur, aut perdat communionem. Et ideo^a habeat potestatem is qui abiectus est, vt Episcopos finitimos interpellet, & causa eius audiatur, ac diligentius tractetur; quia non oportet ei negari audientiam roganti. Et ille Episcopus, qui aut iuste aut iniuste eum abiecit, patienter accipiat, vt negotium discutiatur: vt vel probetur sententia eius a plurimis, vel emendetur. Tamen priusquam omnia diligenter & fideliter examinentur, eum qui fuerit a communionem separatus, ante cognitionem nullus alius debet præsumere, vt * communioni societ. Hi vero qui con-

* recipiat, &

ueniunt ad audiendum, si viderint clericorum esse
 * fastidium & superbiam, quia iam non decet, vt E-
 piscopus iniuriam, vel contumeliam patiat, * se-
 uerioribus eos verbis castigent, vt obediant hone-
 sta præcipienti Episcopo: quia sicut ille clericis sin-
 cerum exhibere debet amorem caritatis, ita quo-
 que vicissim ministri infucata debent Episcopo suo
 exhibere obsequia.

ANNO
CHRISTI
347-
* fastigiū
* auste-
rioribus

XVIII.

Caput istud
Græce non
exstat.

Ianuarius Episcopus dixit: Illud quoque statuat
 sanctitas vestra, vt nulli Episcopo liceat alterius E-
 piscopi ciuitatis ministrum ecclesiasticum sollicita-
 re, & in suis parochiis ordinare. Vniuersi dixerunt,
 Placet: quia ex his contentionibus solet nasci dif-
 cordia; & ideo prohibet omnium sententia, ne quis
 hoc facere audeat.

XIX.

In Gr. xv.

Osius Episcopus dixit: Et hoc vniuersi consti-
 tuimus, vt quicumque ex alia parochia voluerit a-
 lienum ministrum sine consensu Episcopi ipsius &
 sine voluntate ordinare, non sit rata ordinatio e-
 ius. Quicumque autem hoc vsurpauerit, a fratri-
 bus & coepiscopis nostris & admoneri debet, &
 corrigi.

XX.

In Gr. xvi.

Aetius Episcopus dixit: Non ignoratis quanta
 & qualis sit Thessalonicensium ciuitas. sæpe ad eam
 veniunt ex aliis regionibus presbyteri & diaconi, &
 non sunt contenti breui tempore morari, sed aut
 resident ibi, aut certe vix post longa spatia ad sua
 redire coguntur. Vniuersi dixerunt: Ea tempora,

ANNO
 CHRISTI
 347.

quæ constituta sunt circa Episcopos, & circa has personas, obseruari debent.

X X I.

Osus Episcopus dixit: Suggestente fratre & coepiscopo nostro Olympio, etiam hoc placuit; vt si aliquis vim perpeffus est, & inique expulsus pro disciplina & Catholica * confessione, vel pro defensione veritatis, effugiens pericula, innocens & deuotus ad aliam venerit ciuitatem, non prohibeatur immorari, quamdiu aut redire possit, aut iniuria eius remedium acceperit: quia durum est, eum qui persecutionem patitur, non recipi: etiam & larga beneuolentia, & humanitas ei est exhibenda. Omnis Synodus dixit: Vniuersa quæ constituta sunt, Catholica Ecclesia in vniuerso orbe diffusa custodiet.

^f Et subscripserunt qui conuenerant Episcopi omnes diuersarum prouinciarum, sic: Ego N. Episcopus ciuitatis N. & prouinciæ N. ita credo, sicut supra scriptum est.

C A N O N E S
 CONCILII SARDICENSIS,

Ex interpretatione Isidori Mercatoris.

I.

OSIUS Episcopus dixit: Non minus mala consuetudo, quam perniciofa corruptela funditus eradicanda est; ne cui liceat Episcopo de sua ciuitate ad aliam transire. Manifesta est enim causa, qua hoc facere tentant; cum nullus in hac re inuentus sit Episcopus, qui de maiore ciuitate

D iij